

IZMJENE I DOPUNE ZAKONA O OBVEZONOM ZDRAVSTVENOM OSIGURANJU

UVOD

Hrvatski sabor je na sjednici održanoj 23. studenoga 2010. godine donio Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o obveznom zdravstvenom osiguranju, osnovom kojih izmjena i dopuna se ponovno u sklopu prava iz obveznog zdravstvenog osiguranja koji provodi Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje (u daljnjem tekstu: HZZO) osiguravaju prava za slučaj ozljede na radu i profesionalne bolesti, a koja prava je HZZO osiguravao do zaključno 31. prosinca 2007. godine. Od 1. siječnja 2008. godine navedena prava ostvarivala su se kod novoosnovane pravne osobe - Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje zaštite zdravlja na radu temeljem Zakona o zdravstvenom osiguranju zaštite zdravlja na radu (N.N., br. 85/06. i 67/08.).

Ujedno, na istoj sjednici Hrvatski sabor je donio i Zakon o prestanku važenja Zakona o zdravstvenom osiguranju zaštite zdravlja na radu. Potonjim Zakonom utvrđeno je da danom njegova stupanja na snagu prestaju važiti Zakon o zdravstvenom osiguranju zaštite zdravlja na radu (N.N., br. 85/06. i 67/08.), kao i podzakonski akti koji su osnovom toga Zakona doneseni, a koji su pobliže označeni člankom 2. rečenog Zakona. S tim u vezi odgovarajuće su izmijenjeni i Zakon o zdravstvenoj zaštiti (N.N., br. 150/08. i 71/10.), Zakon o obeštećenju radnika profesionalno izlo-

ženih azbestu (N.N., br. 79/07.) i Zakon o obveznom zdravstvenom nadzoru radnika profesionalno izloženih azbestu (N.N., br. 79/07.).

Svi navedeni zakoni objavljeni su u Narodnim novinama, broj 139 od 10. prosinca 2010. godine, a *sa stupanjem na snagu 1. siječnja 2011. godine.*

U skladu s navedenim poslove Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje zaštite zdravlja na radu preuzima HZZO 1. siječnja 2011. godine. Uz poslove vezane uz prava za slučaj ozljede na radu i profesionalne bolesti Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o obveznom zdravstvenom osiguranju (u daljnjem tekstu: Zakon o izmjenama) HZZO je stavljen u nadležnost i osiguravanje specifične zdravstvene zaštite radnika, a koja se prema propisima koji su se primjenjivali do 31. prosinca 2007. godine nije osiguravala u sklopu prava s osnove ozljede na radu i profesionalne bolesti koje je HZZO do tada provodio. Isto tako u nadležnost HZZO-a stavljeni su i poslovi vezani uz provedbu Zakona o obeštećenju radnika profesionalno izloženih azbestu i Zakona o obveznom zdravstvenom nadzoru radnika profesionalno izloženih azbestu koje je obavljao Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje zaštite zdravlja na radu.

Razlog ovakvog zakonskog rješenja, odnosno ukidanje Hrvatskog zavoda za zdravstveno

osiguranje zaštite zdravlja na radu i prijenos poslova koje je taj Zavod obavljao HZZO-u proizlazi iz programa gospodarskog oporavka Vlade RH kojim je, kao jedna od mjera reforme javne uprave, predviđena analiza svrhovitosti postojeće strukture agencija, zavoda i drugih regulatornih tijela. U skladu s navedenim programom, te nakon provedenih analiza ukazala se potreba za reorganizacijom sustava obveznog zdravstvenog osiguranja u RH. Kao optimalno rješenje predložen je HZZO kao jedinstveni nositelj obavljanja poslova obveznog zdravstvenog osiguranja u skladu sa Zakonom o obveznom zdravstvenom osiguranju (N.N., br. 150/08., 94/09., 153/09., 71/10. i 139/10.), kao i u dijelu obveznog zdravstvenog osiguranja zaštite zdravlja na radu koji je u skladu sa Zakonom o zdravstvenom osiguranju zaštite zdravlja na radu (N.N., br. 86/06. i 67/08.) do 31. prosinca 2010. godine provodio Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje zaštite zdravlja na radu.

Kao jedinstveni nositelj i provoditelj poslova obveznog zdravstvenog osiguranja u Republici Hrvatskoj određen je HZZO.

Člankom 28. Zakona o izmjenama utvrđeno je da će se pripajanje Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje zaštite zdravlja na radu HZZO-u izvršiti u roku 30 dana od dana njegovog stupanja na snagu.

Danom brisanja iz sudskog registra Hrvatskog zavoda za zaštitu zdravlja na radu HZZO preuzima njihove radnike, njegova sredstva prikupljena na ime doprinosa za zdravstveno osiguranje zaštite zdravlja na radu, obveze toga Zavoda te poslovne prostorije i opremu kojima se isti Zavod koristio do dana brisanja iz sudskog registra. Također HZZO s tim danom preuzima pismohranu i drugu dokumentaciju koja se odnosi na poslove zdravstvenog osiguranja za slučaj ozljede na radu i profesionalne bolesti.

OSIGURANE OSOBE KOJIMA SE OSIGURAVAJU PRAVA

Zakonom o izmjenama utvrđen je isti krug osoba osiguranih za slučaj ozljede na radu i profesionalne bolesti, kao i isti opseg prava kako je to bilo uređeno Zakonom o zdravstve-

nom osiguranju zaštite zdravlja na radu i propisima donesenim osnovom toga Zakona.

Osiguranci

Za slučaj ozljede na radu i profesionalne bolesti prema Zakonu o izmjenama *obvezno su osigurani osiguranci* iz članka 6., stavka 1., točke 1. do 6., točke 8., 18. i 24. Zakona o obveznom zdravstvenom osiguranju, odnosno:

- osobe u radnom odnosu kod domaćeg ili stranog poslodavca sa sjedištem u RH (članak 6., stavak 1., točka 1. Zakona)
- osobe koje su izabrane ili imenovane na stalne dužnosti u određenim tijelima državne vlasti, odnosno jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave ako za taj rad primaju plaću (članak 6., stavak 1., točka 2. Zakona)
- osobe s prebivalištem ili odobrenim stalnim boravkom u RH zaposlene u inozemstvu kod stranog poslodavca koje nemaju zdravstveno osiguranje stranog nositelja zdravstvenog osiguranja, odnosno koje nisu obvezno osigurane prema inozemnim propisima na način kako je to određeno međunarodnim ugovorom o socijalnom osiguranju (članak 6., stavak 1., točka 3. Zakona)
- članovi uprave trgovačkih društava ako nisu obvezno zdravstveno osigurani po osnovi rada (članak 6., stavak 1., točka 4. Zakona)
- osobe koje se nakon završenog obrazovanja stručno osposobljavaju bez zasnivanja radnog odnosa sukladno Zakonu o radu - volonterski rad (članak 6., stavak 1., točka 4. Zakona)
- osobe koje na području RH obavljaju gospodarsku djelatnost obrta i s obrtom izjednačenih djelatnosti, osobe koje samostalno u obliku slobodnog zanimanja obavljaju profesionalnu djelatnost te osobe koje u RH obavljaju djelatnost poljoprivrede i šumarstva kao jedino ili glavno zanimanje, ako su obveznici poreza na dohodak ili poreza na dobit, a nisu osigu-

rane po osnovi rada (članak 6., stavak 1., točka 6. Zakona)

- svećenici i drugi vjerski službenici vjerske zajednice, koja je upisana u evidenciju vjerskih zajednica koju vodi nadležno državno tijelo, ako nisu osigurani po osnovi rada (članak 6., stavak 1., točka 8. Zakona)
- osobe koje pružaju njegu i pomoć hrvatskom ratnom vojnom invalidu Domovinskog rata prema propisima o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji, ako pravo na obvezno zdravstveno osiguranje ne ostvaruju po drugoj osnovi (članak 6., stavak 1., točka 18. Zakona)
- osobe kojima je priznato pravo na status roditelja njegovatelja prema posebnom propisu (članak 6., stavak 1., točka 24. Zakona).

Osobe osigurane u određenim okolnostima

Pored navedenih osiguranika, *pravne i fizičke osobe, odnosno tijela državne vlasti obvezni su* na obvezno zdravstveno osiguranje za slučaj ozljede na radu i profesionalne bolesti prema članku 3. Zakona o izmjenama za slučaj ozljede na radu i profesionalne bolesti osigurati:

- učenike i studente na redovnom školovanju prema propisima o redovnom školovanju u RH za vrijeme praktične nastave, za vrijeme stručne prakse, stručnih putovanja, odnosno za vrijeme rada putem posrednika pri zapošljavanju učenika i studenata,
- osobe na stručnom osposobljavanju ili prekvalifikaciji koje organizira Hrvatski zavod za zapošljavanje,
- djecu sa smetnjama u tjelesnom i duševnom razvoju na praktičnoj nastavi ili na obveznom praktičnom radu u pravnoj osobi za osposobljavanje,
- osobe koje pomažu redarstvenim službama u obavljanju poslova iz njihove nadležnosti,

- osobe koje sudjeluju u akcijama spašavanja ili zaštiti i spašavanju u slučaju prirodnih i drugih nepogoda,
- osobe koje na poziv državnih i drugih ovlaštenih tijela obavljaju dužnosti u interesu RH,
- športaše, trenere ili organizatore u sklopu organizirane amaterske športske aktivnosti,
- osobe koje kao pripadnici Hrvatske gorske službe spašavanja ili ronionci obavljaju zadatke spašavanja života ili otklanjanja, odnosno sprečavanja opasnosti koje neposredno ugrožavaju život ili imovinu građana,
- osobe koje kao članovi terenskih sastava sudjeluju u spašavanju i zdravstvenoj zaštiti u prirodnim i drugim nepogodama i nesrećama (poplave, potresi i sl.),
- osobe na odsluženju vojnog roka, odnosno dragovoljnom služenju vojnog roka (ročnici), te pričuvnike za vrijeme obavljanja službe u Oružanim snagama RH,
- osobe koje sudjeluju u organiziranim javnim radovima u RH,
- osobe koje ispunjavaju obvezu sudjelovanja u civilnoj zaštiti ili obvezu sudjelovanja u službi motrenja i obavješćivanja,
- osobe koje kao članovi operativnih sastava dobrovoljnih vatrogasnih organizacija obavljaju zadatke gašenja požara, zaštite i spašavanja u slučaju drugih nepogoda, osiguravanja mjesta gdje postoji požarna opasnost, educiranja građana u protupožarnoj zaštiti, a na javnim priredbama obavljaju zadatke u sklopu javnih nastupa i demonstracija s prikazom vježbi.

Osiguranici koji mogu ostvariti prava za slučaj priznate ozljede na radu i profesionalne bolesti

Prava iz obveznog zdravstvenog osiguranja za slučaj ozljede na radu, odnosno profesionalne bolesti osiguravaju se osiguranicima iz članka 6., stavka 1., točke 9. Zakona o obveznom zdravstvenom osiguranju (*korisnici mirovine i*

korisnici prava na profesionalnu rehabilitaciju prema propisima o mirovinskom osiguranju RH) te osiguranicima – *nezaposlenim osobama* iz članka 6., stavka 1., točke 12., 14., 15. i 17. istog Zakona koje se kao nezaposlene osobe vode u evidenciji Hrvatskog zavoda za zapošljavanje, a kojima je bolest, tj. ozljeda neposredna posljedica priznate ozljede na radu, odnosno profesionalne bolesti.

Osiguranici koji su bili izloženi fibrogenim prašinama ili karcinogenima

Osim za prava u slučaju priznate ozljede na radu ili profesionalne bolesti osiguranicima - korisnicima mirovine i korisnicima prava na profesionalnu rehabilitaciju te osiguranicima iz članka 6., stavka 1., točke 12., 14., 15. i 17. istog Zakona koje se kao nezaposlene osobe vode u evidenciji Hrvatskog zavoda za zapošljavanje osiguravaju se i prava utvrđena Zakonom o izmjenama i u slučaju profesionalne bolesti ako su bili izloženi fibrogenim prašinama ili karcinogenima kao radnici kod pravnih ili fizičkih osoba s registriranom djelatnošću u RH te potrebni zdravstveni pregledi u svezi izloženosti fibrogenim prašinama ili karcinogenima.

PRAVA KOJA SE OSIGURAVAJU

U sklopu prava iz obveznog zdravstvenog osiguranja za slučaj ozljede na radu i profesionalne bolesti osiguravaju se:

- mjere specifične zdravstvene zaštite radnika sukladno Zakonu o zdravstvenoj zaštiti i posebnim zakonima te pravilnicima donesenim osnovom tih zakona
- prava za slučaj priznate ozljede na radu, odnosno profesionalne bolesti koja obuhvaćaju:
 - a) pravo na zdravstvenu zaštitu
 - b) pravo na novčane naknade.

Što se smatra ozljedom na radu i profesionalnom bolešću prema odredbama Zakona o obveznom zdravstvenom osiguranju u kojem slučaju se osiguranim osobama osiguravaju navedena prava utvrđeno je u članku 4. Zakona o izmjenama.

Ozljeda na radu

Prema Zakonu o izmjenama, ozljedom na radu smatra se:

1. ozljeda izazvana neposrednim i kratkotrajnim mehaničkim, fizikalnim ili kemijskim djelovanjem te ozljeda prouzročena naglim promjenama položaja tijela, iznenadnim opterećenjem tijela ili drugim promjenama fiziološkog stanja organizma, ako je uzročno vezana uz obavljanje poslova, odnosno djelatnosti na osnovi koje je ozlijeđena osoba osigurana u obveznom zdravstvenom osiguranju,
2. bolest koja je nastala izravno i isključivo kao posljedica nesretnog slučaja ili više sile za vrijeme rada, odnosno obavljanja djelatnosti ili u vezi s obavljanjem te djelatnosti na osnovi koje je osigurana osoba osigurana u obveznom zdravstvenom osiguranju,
3. ozljeda nastala na način utvrđen u točki 1. koju osigurana osoba zadobije na redovitom putu od stana do mjesta rada i obrnuto te na putu poduzetom zbog stupanja na posao koji joj je osiguran, odnosno na posao na osnovi kojeg je osigurana u obveznom zdravstvenom osiguranju,
4. ozljeda, odnosno bolest koja nastane na način utvrđen točkom 1. i 2., a koja nastane kod osigurane osobe koja je za slučaj ozljede na radu i profesionalne bolesti osigurana u određenim okolnostima.

Profesionalna bolest

Profesionalne bolesti prema Zakonu o izmjenama su bolesti izazvane duljim neposrednim utjecajem procesa rada i uvjeta rada na određenim poslovima.

Mjere specifične zdravstvene zaštite

Mjere specifične zdravstvene zaštite u sklopu utvrđenog standard prava na specifičnu zdravstvenu zaštitu iz obveznog zdravstvenog osiguranja *osigurava se osiguranicima HZZO-a iz članka 6., stavka 1., točke 1. do 6., 8. i 18. Zakona* putem zdravstvenih ustanova koje u svo-

jem sastavu imaju djelatnost medicine rada te ugovornih specijalista medicine rada u privatnoj praksi uključenih u mrežu ugovornih subjekata medicine rada s kojima je HZZO sklopio ugovor o provođenju specifične zdravstvene zaštite na primarnoj razini zdravstvene djelatnosti.

Doktore specijaliste medicine rada za provođenje specifične zdravstvene zaštite radnika bira poslodavac za svojeg radnika (u pravilu prema mjestu rada osiguranika), a osiguranik koji obavlja obrtničku djelatnost, odnosno profesionalnu djelatnost osobnim radom bira doktora specijalista medicine rada sam za sebe.

Specifična zdravstvena zaštita radnika koja se osigurava obveznim zdravstvenim osiguranjem obuhvaća:

1. liječničke preglede i dijagnostičke postupke zbog utvrđivanja radne sposobnosti za radna mjesta s posebnim uvjetima rada
2. praćenje zdravstvenog stanja radnika na radnim mjestima s posebnim uvjetima rada prema posebnim propisima
3. praćenje i analizu pobola s osnove ozljede na radu i profesionalne bolesti
4. provođenje dijagnostičkih postupaka zbog utvrđivanja profesionalnih bolesti.

U slučaju kada je u sklopu specifične zdravstvene zaštite potrebno uputiti osiguranika zbog provođenja određenih specijalističkih pregleda i za slučaj liječenja zbog priznate ozljede na radu i profesionalne bolesti dijagnostičkih postupaka na sekundarnoj ili tercijarnoj razini zdravstvene djelatnosti, odnosno na razini zdravstvenih zavođa doktor specijalist medicine rada ima pravo izdati uputnicu za specijalističko-konzilijarnu zdravstvenu zaštitu.

PRAVO NA ZDRAVSTVENU ZAŠTITU

Vrste zdravstvene zaštite

Pravo na zdravstvenu zaštitu iz obveznoga zdravstvenog osiguranja za slučaj priznate ozljede na radu i profesionalne bolesti u opsegu

utvrđenom Zakonom o obveznom zdravstvenom osiguranju i propisima donesenim na osnovi toga Zakona obuhvaća pravo na:

- primarnu zdravstvenu zaštitu
- specijalističko-konzilijarnu zdravstvenu zaštitu
- bolničku zdravstvenu zaštitu
- pravo na korištenje lijekova koji su utvrđeni osnovnom i dopunskom listom lijekova HZZO-a
- pravo na dentalno-protetsku pomoć i dentalno-protetske nadomjestke
- pravo na ortopedsku i druga pomagala
- pravo na zdravstvenu zaštitu u inozemstvu.

Provoditelji zdravstvene zaštite

Zdravstvena zaštita na teret sredstava obveznog zdravstvenog osiguranja za slučaj priznate ozljede na radu i profesionalne bolesti ostvaruje se u opsegu, na način i pod uvjetima kako je to utvrđeno Zakonom o obveznom zdravstvenom osiguranju i provedbenim propisima donesenim osnovom toga Zakona. Zdravstvenu zaštitu provode zdravstvene ustanove i privatni zdravstveni radnici uključeni u mrežu ugovornih subjekata javne zdravstvene službe s kojima je HZZO sklopio ugovor o provođenju zdravstvene zaštite i to na način i pod uvjetima utvrđenim Zakonom o obveznom zdravstvenom osiguranju i općim aktima HZZO-a. Zdravstvena zaštita obuhvaća izradu i isporuku ortopedskih i drugih pomagala pravnih ili fizičkih osoba koje imaju odobrenje za proizvodnju, odnosno promet na malo ortopedskim i drugim pomagalima u skladu s posebnim propisom, a s kojima je HZZO u skladu s uvjetima i na način utvrđen općim aktom HZZO-a sklopio ugovor o isporuci ortopedskih i drugih pomagala osiguranim osobama.

Opseg zdravstvene zaštite

Pravo na zdravstvenu zaštitu iz obveznog zdravstvenog osiguranja za slučaj priznate ozljede na radu, odnosno profesionalne bolesti ostvaruje se *u cijelosti na teret sredstava obveznog zdrav-*

stvenog osiguranja kako je to utvrđeno člankom 16., stavkom 2. Zakona o obveznom zdravstvenom osiguranju (članak 5. Zakona o izmjenama). U slučaju uporabe *lijekova s dopunske liste* lijekova HZZO-a koji su upotrijebljeni u liječenju koje je posljedica priznate ozljede na radu ili profesionalne bolesti obvezno zdravstveno osiguranje osigurava pokriće troškova u visini cijene ekvivalentnog lijeka s osnovne liste lijekova HZZO-a, a *iznos propisanog sudjelovanja u cijeni lijeka*, u skladu sa člankom 17., stavkom 4. i 5. Zakona o obveznom zdravstvenom osiguranju, *osigurana osoba plaća neposredno ili putem dopunskog zdravstvenog osiguranja* u skladu sa Zakonom o dobrovoljnom zdravstvenom osiguranju.

PRAVO NA NOVČANE NAKNADE

Vrste novčanih naknada

Pravo na novčane naknade u sklopu obveznog zdravstvenog osiguranja za slučaj priznate ozljede na radu, odnosno profesionalne bolesti obuhvaća:

- naknadu plaće za vrijeme privremene nesposobnosti za rad uzrokovane priznatom ozljedom na radu, odnosno profesionalnom bolešću
- naknadu troškova prijevoza u svezi s korištenjem zdravstvene zaštite iz obveznog zdravstvenog osiguranja koja je posljedica priznate ozljede na radu, odnosno profesionalne bolesti
- naknadu pogrebnih troškova u slučaju smrti osigurane osobe ako je smrt neposredna posljedica priznate ozljede na radu, odnosno profesionalne bolesti.

Naknada plaće

Osiguraniku za vrijeme privremene nesposobnosti za rad uzrokovane priznatom ozljedom na radu, odnosno profesionalnom bolešću pripada pravo na naknadu plaće ako je:

- privremeno nesposoban za rad zbog priznate ozljede na radu, odnosno profesio-

nalne bolesti, tj. zbog liječenja ili medicinskih ispitivanja vezanih uz priznatu ozljedu na radu, odnosno profesionalnu bolest smješten u zdravstvenu ustanovu

- privremeno nesposoban za rad zbog određenog liječenja ili medicinskog ispitivanja zbog priznate ozljede na radu, odnosno profesionalne bolesti koje se ne može obaviti izvan radnog vremena osiguranika
- izoliran kao kliconoša, a što je posljedica priznate profesionalne bolesti.

Pod privremenom nesposobnošću za rad smatra se odsutnost s rada iz navedenih razloga zbog kojih je osiguranik spriječen izvršavati svoju obvezu rada u skladu s ugovorom o radu, drugim ugovorom ili pojedinačnim aktom.

Osiguranici kojima pripada pravo na naknadu plaće

Naknada plaće za vrijeme privremene nesposobnosti za rad uzrokovane priznatom ozljedom na radu, odnosno profesionalnom bolešću pripada osiguranicima iz članka 6., stavka 1., točke 1. do 4. (osobe u radnom odnosu, imenovane na stalne dužnosti, osobe zaposlene u inozemstvu, članovi uprave trgovačkih društava), točke 6. (osobe koje obavljaju profesionalnu ili obrtničku djelatnost), točke 8. (svećenici i drugi vjerski službenici), točke 18. (osobe koje pružaju njegu HRVI Domovinskog rata) i točke 24. (osobe sa statusom roditelja njegovatelja) Zakona o obveznom zdravstvenom osiguranju od prvog dana privremene nesposobnosti za rad na teret sredstava obveznog zdravstvenog osiguranja. Spomenuti osiguranici imaju pravo na naknadu plaće ostvarivati sve dok izabрани doktor medicine primarne zdravstvene zaštite, odnosno ovlaštenu doktor HZZO-a ne utvrde da je osiguranik sposoban za rad ili dok nije konačnim rješenjem nadležnog tijela mirovinskog osiguranja utvrđena invalidnost osiguranika.

Obveznik obračuna i isplate naknade plaće

Naknadu plaće obračunava i isplaćuje osiguraniku iz svojih sredstava pravna, odnosno fizič-

ka osoba – poslodavac u skladu sa člankom 28., stavkom 4. Zakona o obveznom zdravstvenom osiguranju, a sredstva koja je poslodavac isplatio osiguraniku HZZO je obvezan vratiti poslodavcu u roku od 45 dana od dana primitka zahtjeva za povrat.

Stečaj ili nelikvidnost poslodavca

Iznimno, u slučaju stečajnog postupka poslodavca ili prestanka postojanja poslodavca, odnosno kada poslodavac nije u mogućnosti zbog nelikvidnosti isplatiti plaću, odnosno naknadu plaće za najmanje tri kalendarska mjeseca, kao i u slučaju kada poslodavac ne izvrši isplatu naknade plaće koja tereti sredstva HZZO-a u propisanom roku od 30 dana prema obračunu HZZO-a iz članka 31., stavka 2. Zakona o obveznom zdravstvenom osiguranju, isplatu će izvršiti HZZO neposredno osiguraniku.

Naknada plaće nakon prestanka radnog odnosa, odnosno obavljanja djelatnosti

Osiguraniku kojemu je za vrijeme trajanja bolovanja zbog priznate ozljede na radu, odnosno profesionalne bolesti prestao radni odnos, odnosno obavljanje djelatnosti osobnim radom pripada naknada plaće za navedeno bolovanje nakon prestanka radnog odnosa, odnosno obavljanja djelatnosti osobnim radom sve dok ne bude ponovno radno sposoban, odnosno dok mu konačnim rješenjem nadležnog tijela mirovinskog osiguranja ne bude utvrđena invalidnost. U navedenom slučaju isplatu naknade plaće izvršit će HZZO neposredno osiguraniku.

Naknada plaće radniku upućenom na rad u inozemstvo

Pravo na naknadu plaće zbog priznate ozljede na radu, odnosno profesionalne bolesti pripada i osiguraniku koji je upućen na rad u inozemstvo u skladu s odredbama Zakona o obveznom zdravstvenom osiguranju i općih akata HZZO-a, s time da se tada naknada plaće isplaćuje na teret sredstava HZZO-a samo za vrijeme boravka osiguranika u RH.

Naknada plaće za vrijeme pritvora

Isto tako, pravo na naknadu plaće pripada i osiguraniku kojem je u vrijeme privremene nesposobnosti za rad uzrokovane priznatom ozljedom na radu, odnosno profesionalnom bolešću određen pritvor, ali u visini jedne trećine naknade, a ako uzdržava obitelj u visini jedne polovice pripadajuće naknade. Tako umanjena naknada pripada mu sve dok traje bolovanje za trajanja pritvora. U slučaju da je protiv osiguranika postupak pravomoćnom presudom obustavljen ili je pravomoćnom presudom oslobođen optužbe ili je optužba odbijena, ali ne zbog nenadležnosti suda, osiguranik ostvaruje pravo na obustavljeni dio naknade plaće.

Naknada plaće za vrijeme izdržavanja kazne zatvora

Za razliku od osiguranika koji se nalazi u pritvoru, osiguraniku koji se nalazi na izdržavanju kazne zatvora ili u ustanovi zbog provođenja mjera obveznog čuvanja i liječenja ne pripada pravo na naknadu plaće za bolovanje zbog priznate ozljede na radu, odnosno profesionalne bolesti.

Radnik udaljen s rada

Također pravo na naknadu plaće nema osiguranik koji je privremeno, u skladu s odredbama Zakona o radu, udaljen s rada ako za vrijeme dok je udaljen s rada stupi na bolovanje zbog priznate ozljede na radu, odnosno profesionalne bolesti.

Način utvrđivanja osnovice za naknadu plaće

Osnovica za obračun naknade plaće za vrijeme privremene nesposobnosti za rad zbog priznate ozljede na radu, odnosno profesionalne bolesti te valorizacija (povećanje) osnovice za naknadu plaće utvrđuje se na način utvrđen Zakonom o obveznom zdravstvenom osiguranju i Pravilnikom o pravima, uvjetima i načinu ostvarivanja prava iz obveznog zdravstvenog osiguranja. Utvrđena osnovica za naknadu plaće služi za obračun naknade plaće za sve vrijeme

trajanja neprekidnog bolovanja zbog istog uzroka bolovanja (priznate ozljede na radu ili profesionalne bolesti).

Osiguraniku kojem se naknada plaće obračunava i isplaćuje od iste osnovice za naknadu neprekidno u trajanju duljem od tri mjeseca osnovica za naknadu plaće za bolovanje zbog priznate ozljede na radu, odnosno profesionalne bolesti preračunat će se na odgovarajući viši iznos i od tako povećane osnovice ponovno odrediti pripadajuća naknada plaće ako je ispunjen uvjet za valorizaciju (povećanje) osnovice, odnosno ako je porasla plaća zaposlenih u RH više od 5%.

Visina naknade plaće

Naknada plaće za vrijeme privremene nesposobnosti za rad zbog priznate ozljede na radu i profesionalne bolesti pripada osiguraniku od prvog dana nesposobnosti u visini **100% od osnovice za naknadu plaće** bez primjene utvrđenog najvišeg iznosa naknade plaće u skladu sa člankom 42., stavkom 3. Zakona o obveznom zdravstvenom osiguranju (*delimitirana naknada*).

Bez uvjeta prethodnog staža osiguranja

Isto tako na osiguranika koji se nalazi na bolovanju zbog priznate ozljede na radu ili profesionalne bolesti ne primjenjuje se uvjet ostvarivanja staža osiguranja utvrđen člankom 43., stavkom 2. Zakona o obveznom zdravstvenom osiguranju. To znači da osiguranik ima pravo na naknadu plaće u visini 100% od svoje utvrđene osnovice za naknadu plaće bez obzira što nema ispunjen uvjet staža osiguranja u HZZO-u na temelju radnog odnosa, obavljanja gospodarske djelatnosti ili obavljanja profesionalne djelatnosti samostalno u obliku zanimanja, odnosno na temelju primanja naknade plaće nakon prestanka radnog odnosa, odnosno prestanka obavljanja djelatnosti osobnim radom ostvarene prema Zakonu o obveznom zdravstvenom osiguranju od najmanje 12 mjeseci neprekidno ili 18 mjeseci s prekidima u posljednje dvije godine (prethodno osiguranje), a koji je uvjet utvrđen u slučaju korištenja bolovanja koji nisu posljedica ozljede na radu, odnosno profesionalne bolesti.

Naknada troškova prijevoza

Osigurana osoba koja je zbog korištenja zdravstvene zaštite u vezi s priznatom ozljedom na radu, odnosno profesionalnom bolesti upućena iz mjesta svojeg prebivališta, odnosno boravka u ugovornu zdravstvenu ustanovu, odnosno kod ugovornog zdravstvenog radnika privatne prakse ili ugovornog isporučitelja ortopedskih i drugih pomagala u drugo mjesto ostvaruje pravo na naknadu troškova prijevoza pod uvjetima i na način utvrđen Zakonom o obveznom zdravstvenom osiguranju i Pravilniku o pravima, uvjetima i načinu ostvarivanja prava iz obveznog zdravstvenog osiguranja, te drugim općim aktima HZZO-a. Osim toga, pravo na naknadu troškova prijevoza imaju i sve druge osigurane osobe HZZO-a u ostvarivanju prava na zdravstvenu zaštitu iz obveznog zdravstvenog osiguranja koja nije posljedica ozljede na radu i profesionalne bolesti, s time da se na njih *ne primjenjuje uvjet udaljenosti veće od 30 km od mjesta polaska* (mjesto prebivališta ili boravišta) do mjesta upućivanja (mjesto sjedišta ugovornog subjekta HZZO).

Pravo na naknadu troškova prijevoza ne može ostvariti ona osigurana osoba koja je prema posebnim propisima oslobođena njihovog plaćanja (npr. priznato pravo na besplatan prijevoz: učenika, osoba starijih od 65 godina, osoba određenih profesija i sl.).

Pravo na naknadu pogrebnih troškova

U slučaju smrti osigurane osobe, koja *smrt je neposredna posljedica priznate ozljede na radu ili profesionalne bolesti* u sklopu prava na obvezno zdravstveno osiguranje za slučaj ozljede na radu i profesionalne bolesti, osigurava se pravo na naknadu pogrebnih troškova. Pravo na naknadu za pogrebne troškove ostvaruje pravna ili fizička osoba koja je izvršila pokop umrle osigurane osobe na osnovi pisanog zahtjeva s priloženim računima. Zahtjev se podnosi nadležnom područnom uredu HZZO-a prema mjestu prebivališta, odnosno boravišta umrle osigurane osobe, te uz priloženi dokaz o smrti osigurane osobe (smrtni list), dokaz da je smrt neposredna posljedica priznate ozljede na radu, odnosno

profesionalne bolesti o čemu nalaz, mišljenje i ocjenu daje ovlašteni doktor HZZO-a i dokaz o izvršenom pokopu osigurane osobe.

Naknada za pogrebne troškove osigurava se u visini iznosa standardne opreme za pogreb, te visini troškova prijevoza pogrebnika. Pod standardnim troškom opreme za pogreb podrazumijeva se *uobičajeni trošak pogreba prema mjesnim prilikama u mjestu ukopa osigurane osobe*, a prema službenom cjeniku pravne ili fizičke osobe koja je u mjestu ukopa registrirana za pogrebnu djelatnost.

Kazne za prekršaj

Člankom 26. Zakona o izmjenama propisana je novčana kazna u iznosu od 70.000,00 do 100.000,00 kuna kojom će se kazniti za prekršaj pravna ili fizička osoba koja nije provela mjere zaštite na radu ili druge mjere za zaštitu građana zbog čega je nastala bolest, ozljeda ili smrt osigurane osobe. Također je propisana novčana kazna u iznosu od 70.000,00 do 100.000,00 kuna i za prekršaj pravne ili fizičke osobe – poslodavca kod kojeg je radnik stupio na rad bez propisanog prethodnog zdravstve-

nog pregleda, a poslije se zdravstvenim pregledom utvrdi da ta osoba prema zdravstvenom stanju nije bila sposobna za rad na određenim poslovima.

Ostale izmjene

Rok za prijavu na obvezno zdravstveno osiguranje

Zakonom o izmjenama izmijenjen je rok za prijavu na obvezno zdravstveno osiguranje te umjesto prije utvrđenih 15 dana sada **iznosi 8 dana**. Time se rok prijave u obveznom zdravstvenom osiguranju izjednačava s rokom prijave u sustavu obveznog mirovinskog osiguranja, budući da su u pitanju obvezna osiguranja koja trebaju biti istovjetno uređena glede rokova na prijavu u osiguranje.

Izlazak HZZO-a iz riznice

Zakonom o izmjenama odgođen je izlazak HZZO-a iz državnog proračuna te će njegovo poslovanje izvan državnog proračuna započeti stupanjem na snagu Državnog proračuna RH za 2012. godinu.

Jasenska Pap, dipl. iur.

Nevenka Mirković, dipl. iur.

Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje, Zagreb